

Justis- og
beredskapsdepartementet,
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

(også sendt elektronisk til:
lovavdelingen@jd.dep.no)

Dato: 01.06.2012
Vår ref.: 12-142/BKA/htg
Deres ref.: 201200430 EO MHG/mk

Høringsuttalelse - utredning om særskilt pantsettelse av immaterialrettigheter

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 08.02.12 om advokat Astri M. Lunds utredning med forslag om særskilt pantsettelse av immaterialrettigheter.

FNOs hovedsynspunkter

FNO er positive til at det er utarbeidet en utredning på dette viktige område, og vi har følgende hovedsynspunkter:

- FNO støtter forslaget til særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter
- FNO støtter ikke det alternative lovforslaget hvor det i tillegg åpnes for særskilt pantsettelse av design og registrerte varemerker

Utredning Lund var i 2009 i kontakt med FNO (den gang FNH og Sparebankforeningen) i sakens anledning. Det følger av utredningen på side 36 at *"Aktører i finansnæringen syntes å nære en viss skepsis og tilbakeholdenhet overfor mulig særskilt pantsettelse av immaterialrettigheter. Usikkerhet mht konsekvensene for driftstilbehørspantet var et moment i denne forbindelse."*

FNO mener fortsatt at en særskilt pantsettelse av immaterialrettigheter vil kunne få konsekvenser for bankenes pantesikkerheter, og at det er en risiko for at driftstilbehørspantet kan bli svekket. Likevel er vi ut fra en samlet vurdering av den

oppfatning at en særskilt pantsettelse av enkelte immaterialrettigheter, hovedsakelig vil ha positive konsekvenser.

Særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter

FNO er av den oppfatning at konsekvensene av å åpne for særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter i hovedsak vil være positive. Dette gjelder særlig når det etableres et godt system for virkning av notoritet og publisitet rundt pantsettelsen, jfr. nedenfor. Vi antar også at det er riktig når det i utredningen påstås at virksomheter som ikke har andre formuesverdier av betydning enn patentrettigheter, i dag kan ha vanskeligheter med å få tilstrekkelig kreditt, særlig gjelder dette i en oppstartsfase. En særskilt pantsettelse vil også kunne føre med seg mer fokus på, og bedre synlighet av denne typen rettigheter, og i enkelte tilfeller gi grunnlag for en finansiering som i dag ikke ville funnet sted.

Det følger av forslaget til ny pantelov § 4-13 at *"panterett i en immaterialrettighet som omfattes av § 4-12 første ledd, får rettsvern ved registrering i vedkommende særskilte register."* Kravet om registrering i hhv. patentregisteret og plantesortregisteret for å oppnå rettsvern, vil etter det vi kan se føre med seg en bedre oversikt over rettighetene. Både panthaver og pantsetter vil måtte ha større bevissthet enn i dag rundt hvilke rettigheter som til enhver tid er pantsatt. Vi forutsetter at både panthaver og pantsetter enkelt kan få tilgang til den informasjonen som er registrert i registeret.

Etter det FNO er kjent med skjer det med jevne mellomrom at oppstartsbedrifter deler opp virksomheten i ulike selskaper. I en travel hverdag kan banken risikere bare å ta driftstilbehørspant i det selskapet som fremstår som hovedselskapet. Dersom verdifulle patenter eller planteforedlerretter er registrert i et av de andre selskapene, får banken imidlertid ikke den forventede sikkerhet. Ved en særskilt pantsettelse av rettigheten, vil panteretten måtte registreres sammen med selve rettigheten i hhv. patent- eller plantesortregisteret. Panthaver vil da få en oppfordring til å undersøke eierforholdene rundt rettigheten før panteretten får rettsvern, og feil av denne typen vil ikke oppstå.

Registrering av panteretten i et register, vil også føre med seg bedre kontroll med rettigheten for panthaver. Det følger av forslaget til ny pantelov § 4-14 annet ledd at *"avhendelse og lisensiering av immaterialrettighet som er pantsatt i medhold av § 4-12 annet ledd krever panthavers samtykke"*. En slik reservasjon mot avhendelse og lisensiering følger i dag ofte av låneavtalen, som inngås mellom banken og virksomheten. Det er imidlertid en klar fordel at reservasjonen tas inn i en lovbestemmelse, slik at panthaver oppnår en bedre beskyttelse mot eventuelle godtroerverv. FNO mener i forlengelsen av dette at det er hensiktsmessig at regelen om "først i tid, best i rett" er tatt inn i forslaget til ny patentlov § 44 femte ledd og planteforedlerrettloven § 26 annet ledd, jfr. patentloven § 44.

En vellykket ordning med særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter, forutsetter at det settes av ressurser for å skape et effektivt og sikkert registreringssystem. En tidkrevende og kompleks registreringen av panteretter og planteforedlerretter, vil etter all sannsynlighet føre til færre finansieringer sikret med denne typen pant. Det er herunder viktig at patentregisteret og plantesortregisteret samkjører sine rutiner for pantsettelse, slik at panthaver i hovedsak kan legge opp til en felles rutine ved registrering av pant i patenter og planteforedlerretter.

FNO er videre i utgangspunktet positive til den foreslåtte bestemmelsen i panteloven § 4-15, hvor det fremgår at *"det kan avtales at panthaver kan ta dekning ved å selge eller å meddele lisens i den pantsatte immaterialrettigheten"*. Vi støtter imidlertid utreders anbefaling om at reglene om tvangsdekning bør gjennomgås, dersom det besluttes å innføre adgang til særskilt pantsettelse av immaterialrettigheter, da vi ser at det kan ligge flere uavklarte problemstillinger der.

Til tross for at FNO støtter forslaget om å innføre en særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter, ser vi at en lovendring vil få konsekvenser for banker, i egenskap av å være panthaver. Som eksempel på mer uheldige konsekvenser for panthaver kan nevnes at det i enkelte tilfeller er vanskelig å få oversikt over, og vurdere verdien av, de patenter og planteforedlerretter som finnes i en virksomhet. Dersom banken overser en rettighet eller undervurderer dens verdi, vil banken risikere ikke å få pant i denne rettigheten, eller eventuelt ikke verdsette pantet korrekt. Dermed blir banken dårligere stilt enn hva som ville ha vært tilfellet ved en videreføring av dagens ordning, der immaterialrettigheter pantsettes som en del av driftstilbehøret.

I tillegg ser vi at banken vil måtte bruke mer ressurser på oppfølging av pant i patenter og planteforedlerretter, enn hva som er nødvendig etter dagens regelverk. Dersom virksomheten utvikler nye rettigheter som best kan nyttiggjøres sammen med den rettigheten banken allerede har pant i, vil det være en fordel om banken får pant i også denne nye rettigheten. Også for å sikre en utvidelse av pantets verdi dersom rettigheten utvikles og blir mer verdt, jfr. panteloven § 1-4 første ledd, vil banken måtte bruke tid og ressurser på oppfølging av engasjementet. Etter dagens ordning vil i all hovedsak slike endringer i virksomhetens rettigheter bli fanget opp av driftstilbehørspantet, og behovet for oppfølging er derfor mindre.

Ut fra en samlet vurdering finner vi imidlertid at de positive sidene ved forslaget medfører at vi støtter forslaget om særskilt pantsettelse av patenter og planteforedlerretter.

Utreders alternative lovforslag

FNO finner imidlertid ikke å kunne støtte det alternative lovforslaget, som er vedlagt rapporten. Forslaget åpner for særskilt pantssettelse av design og registrerte varemerker, i tillegg til patenter og planteforedlerretter. Banknæringen har erfart at det kan oppstå en rekke problemstillinger knyttet til pant i varemerker. Et konkret eksempel, som også nevnes i utredningen på s. 85, er der både varelageret og varemerket er pantsatt. Dersom produktet/varen er merket med varemerket, kan det oppstå konflikt mellom pant i varelager og særskilt pant i varemerke, ved en eventuell realisasjon. I motsetning til de synspunkter som fremkommer av rapporten mener vi at en slik konflikt vil oppstå sjeldnere dersom varemerke forblir en del av driftstilbehørspantet, fordi panthaver ofte tar pant i både varelager og driftstilbehør samtidig.

Utvidelse av driftstilbehørspantet

I utredningen foreslås det å utvide driftstilbehørspantet ved å endre ordlyden i panteloven § 3-4 annet ledd bokstav b. FNO er enige i at det synes å være uhensiktsmessig at driftstilbehørspantet er avgrenset slik det er i dag, og støtter derfor forslaget om å føye til "rett til databaser og andre arbeider som er vernet etter åndsverkloven § 43, film- og fonogramproducenters rett etter åndsverkloven § 45 [til film eller fonogram som er offentliggjort,] og ervervet opphavsrett, herunder rett til utøvende kunstners fremføring av et verk og rett til fotografiske".

Overgangsregler

En lovendring som muliggjør særskilt pantssettelse av patenter og planteforedlerretter forutsetter gode overgangsregler. Vi støtter utredningens forslag om å følge pantelovens systematikk, ved at de nye reglene kommer til anvendelse på panterett som blir stiftet etter at loven har trådt i kraft. Det ville være en altfor tidkrevende og uheldig løsning dersom hver enkelt panthaver måtte gå igjennom eget driftstilbehørspant for å undersøke om det lå patentretter eller plateforedlerretter der som måtte pantsettes særskilt.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Fellesorganisasjon

Trond Søyland
seksjonsdirektør

Helene Tørvold Guldbrandsen
seniorrådgiver